

NA KASNOJESENSKOJ
 KRATKOJ ĐITI S
 ELEGANTNOM
 JEDRILICOM
 PEGASUS 50 GUŠTALI
 SMO U PLOVIDBI
 DO SUSKA, LOŠINJA
 I UNIJA KOJI SU
 ZRAČILI POTPUNO
 NOVIM SJAJEM OD
 ONOG LJETNOG

PLOVIDBE

NAPISAO Marko Vučetić
 SNIMIO Braslav Karlić

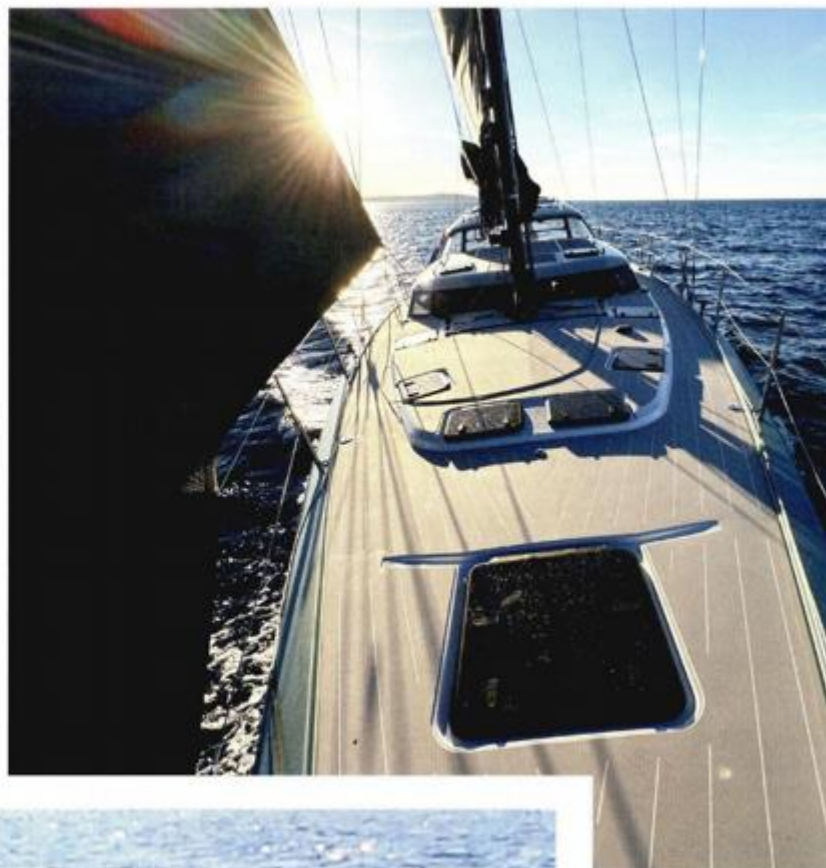
Kasna jesen zavladała je na moru, a i zima već šalje znakove svoje prisutnosti. Možda ste pomislili da bi brod trebalo prepustiti sigurnosti marine ili izvući ga na suho, prekriti ga tendom i čekati proljetno sunce? Zašto se odreći nesvakidašnjih gušći, nečega što će vam podići adrenalin i otkriti potpuno novi svijet na istom onom mjestu gdje ste tijekom ljeta uživali u potpuno drugačijem ozračju? U današnje doba ništa nije nemoguće pa ni avanturistička plovidba Jadranom u kasnu jesen. Ipak, za ostvarenje ovog nauma potrebna vam je dobra prognoza vremena i nikako inatiti se moru.

Pretpostavka je da imate i brod kojim možete ostvariti krstarenje. Mi smo na kasnojesensku kratku *đitu* krenuli s elegantnom i prelijepom slovenkom. Ma ne tom koja vam je od prve pala na pamet! Osim toga napisano je malim početnim slovom. Naši prijatelji Marko Paš i Miha Breskvar na par dana prepustili su nam Pegasus 50, jedrilicu namijenjenu oceanskim plovidbama, za koju je jedenje Kvarnerom krajem studenoga dječja igra. *Hagazussa*, tako joj je ime, izašla iz škvera dva mjeseca ranije, pružila nam je svu moguću udobnost

SUSRETI S DUPINIMA,
 KOLIKO GOD PUTA SE
 DOGODILI, UVIJEK SU
 USHIĆENJE ZA SVE NA
 BRODU. MOGUĆE SU I
 SUSRETI S BRODOVIMA
 I POSADOM I ZA
 OVE INTELIGENTNE
 MORSKE SISAVCE
 POSEBNI DOŽIVLJAJ

u ovo doba godine. Povišeni salon, kuhinju kao kod kuće, dvije kabine, svaka s velikom kupaonicom, ogroman kokpit velikim dijelom natkrit, obilje tople vode, grijanje, baterije koje se nikad ne prazne, toliko ih pune solarne ploče i hidrogenerator. A k tomu osjećaj sigurnosti i odlične jedriličarske karakteristike. Nije *regatjer*, ali kad se zaputi ne staje, probija valove, a svime upravljajući iz kokpita na botun. Moraš li se kod pospremanja jedra popeti na kabinu ili nadstrešnicu kokpita, ne moraš strahovati da ćeš pasti. S obje strane buma je široka metalna ručka za koju se možeš prihvatiti... Ima toga još, ali kako smo test prvog sagrađenog primjerka Pegasusa 50 objavili u kolovozu 2020. godine, dodajmo samo da smo uživali i u pogledu na nju i izazvali pozor svugdje gdje smo pristali.

Dakle, Hagazussa nas je dočekala na vezu marine *Veruda*. Dok je sunce polako tonulo u more prebacili smo stvari i odlučili ostati na brodu. Tek toliko da malo uživamo i usput je malo bolje upoznamo. Sutradan smo zaplovili prema jugu. Za prva uzbudjenja nije trebalo dugo čekati. Susreti s dupinima, koliko god puta se dogodili, uvijek su ushićenje za sve na brodu. Moguće su i susreti s brodovima i posadom i za ove inteligentne morske sisavce posebni doživljaj. Sve u svemu, ovoliko brojno društvo dupina već odavno nije viđeno. Čini se da je među njima vladalo posebno veselo raspoloženje jer bravure koje su izvodili zadivile bi i najzahtjevnijeg baletnog koreografa. Provu broda usmjerili smo prema Susku pa kad smo prošli svjetionik Porer te za sobom

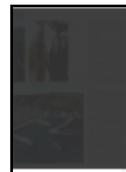

Među dupinima je vladalo veselo raspoloženje. Bravure koje su izvodili zadivile bi i zahtjevnog baletnog koreografa

Friške lignje s blitvom i krumpirima na Susku su izgleda na cijeni

Gordana
i Zoran
zimski su
posada u
Numero 13

Luka Susak
nakon ponovne
izgradnje gatova
i lukobrana pruža
siguran vez

PLOVIDBE

ostavili rt Kamenjak i ostali bez kakve-takve istarske zaštite dohvatili su nas bočno valovi s Kvarnera. To valovito more posljedica je ne tako davne bure pa nam je Kvarner nastojao pokvariti opće uživanje i opuštanje. Nije uspio! Susak je bio sve bliži, Kvarner sve udaljeniji, a dupini su nas se zasitili i nastavili svojim putem.

Sigurno ste pomislili da smo bili jedini na moru. Prevarili biste se. Uokolo nas svudje brodice. Uglavnom ribiči, ali bilo je i onih koji su hitali na samo njima znano odredište. Poslije smo doznali da im je svima bila misao vodilja – lignje! Kroz Kvarner prema otvorenom moru protutnjala je jedna grdosija zastrašujućih dimenzija prepuna kontejnera. Mudro smo joj se sklonili s puta, gledali svoja posla i pogledom na horizontu pratili postupno povećanje Suska. Da bi nas manje valovi „zibali“ digli smo jedra i ujedno iskušali kako se „slovenka“ ponaša pri jedrenju. Odlično! S lijeve strane kao da je netko treptavim kistom živahne boje nanio na jednu hrpu tvoreći tako imaginarnu sliku mjesta Unije. Pri isplavljanju postojala je dilema prvo na Unije ili na Susak, ali brzo smo se opredijelili za Susak.

SUSAK

Pred Lukom Susak spustili smo jedra i pomno promotrili gdje ćemo se vezati. U uvali je velik relativno novoizgrađeni pristan, ali nigdje ne vidimo *muringe*. Očito pri gradnji pristaništa, još prije i planiranju, nije se mislilo na nautički turizam. Procijenili smo gdje bi trebao pristati brod koji održava vezu s Malim Lošinjem i Unijama pa smo pristali na mjesto koje je preostalo. Susak je malen otok površine tek s 3,76 km², ali zato iznimno zanimljiv. Pjeskovit je, naslage pijeska (lesa) ponegdje su debele i preko 90 m. Obrastao je gustom „šumom“ trstike (*Arundo donax*), ali i smišljeno održavanom da bi se spriječila jača erozija bilo kišom bilo vjetrom. Nismo se odlučili za detaljnije istraživanje otoka jer ipak dani su kratki, a još treba i otploviti do sigurnije luke.

Na pristanu nam se približila jedna gospoda i upitala nas želimo li možda ribe ili lignje. Zanimalo nas je nudi li svježe ili pripremljene za jelo. Nudila je i jedno i drugo. Drage volje pristali smo na pečene lignje s blitvom. A gdje? U №13. Na zgradi odmah u pristaništu preko puta *mandrača* i malog *istezališta* na bijeloj fasadi vidljivo je ispisano Numero 13. Dogovor je pao, eto nas za pola sata. U međuvremenu u sigurnost luke uplovljavale su manje brodice domaćeg svijeta gotovo brojnošću pretrpane dobro utopljenom posadom. Sve su to ribolovci

PLOVIDBE

Odlazak na lignje i dolazak broda najvažniji su zimski događaji na malim jadranskim otocima pa tako i na Susku

uglavnom na lignje. Slovenska posada jedne brodice poslagala je ulov na kamenu rivu ne bi li ovjekovječila svoj ulov. Dobrohotno su prihvatili razgovor s nama, a tome je moguće doprinijela i slovenska zastava koja se vijorila na krmi „naše“ jedrilice. Brodica na čijim je bokovima bilo ispisano *Port Authority* brzo je uplovila, obavila iskrcaj putnika i još brže otplovila. Okrijepili smo se laganim aperitivom pa zatim lignjama i blitvom. Korektno, iako je cijena bila kao usred izvrsne sezone u ekskluzivnom restoranu. Za razliku od cijene domaćini su bili ljubazni i druželjubivi. Gospoda Gordana, ona nas je dočekala na pristanu, i suprug Zoran došli su iz Rijeke na Susak prije 41 godinu. On je profesionalni kuhar s minulim radom u Švicarskoj i u Opatiji. Pitao nas je hoćemo li još štogod jesti pa kad smo niječno odgovorili spremno je dodao: *Dobro, onda ja idem na lignje!* I tako bi! Od gospode Gordane, uz šalicu kave, doznali smo da tijekom zime na otoku ima oko osamdesetak stanovnika, da imaju jednu trgovinu ispred koje uvijek netko sjedi i čakula i da imaju kafić koji radi kroz jutro i kasno poslijepodne jer između tog radnog vremena svi su na lignjama. Nakon svega pričekali smo još pristajanje broda koji život znači.

Na pristan su počeli nailaziti mali traktori s prikolicama, pojedinci s *karjolama* (tačke), pa s onima s dva kotača, bicikli s košarama, dječja kolica, neka hibridna vozila ni traktor ni automobil i sva samo mašti dostupna mala prijevozna sredstva. Ako je čudo bilo na rivi, onda jasno i iz utrobe broda *Unije* izašla su još veća čuda. Iskrcano je svega i svačega. Sve moguće potrepštine uglavnom za dulje razdoblje jer zlu ne trebalo. Tko zna kad će opet brod ovdje pristati što dakako uvelike ovisi o vremenskim uvjetima. Kako je užurbanost naglo započela na rivi, tako je naglo i utihnula. Čim je brod pokupio konope i odmaknuo se od rive sve se raspršilo i zavladao je prvotna tišina i posvemašnji mir. Uskočili smo u jedrilicu i samo što nismo krenuli, a gospoda Branka nas je upitala idemo li na Unije. Naš negativni odgovor ju je iznenadio jer kaže na Unijama je danas lignjolak (Lignjada) i velika fešta i svi koji mogu idu na Unije. Sad nas je uvalila u veliku dilemu. Nakon vijećanja ipak odlučismo otploviti prema Malom Lošinju s nadom da će liganja za nas biti i sutra. Kriva procjena!

MALI LOŠINJ

Otvorili smo sva jedra, ugasili motor i prepustili se užitku šuma mora i praćakanju riba oko nas. Cilj nam je bio, još za dana, Mali Lošinj. Sve je išlo kao podmazano. Idila kakvu je teško dočekati, a u ovo doba godine

Luka Malog Lošinja u zimskom izdanju. Radovi na Veloj rivi i prazni gatovi za nautičare

O Apoksiomenu objavljeno stotine, možda i tisuće novinskih članaka

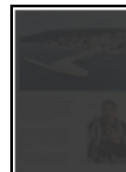
samo je sretnici doživljavaju. Tek slabo namreškano more pratilo nas je do ulaza u luku pa smo morali skupiti jedra i motorom polako pristati uz lošinjsku rivu u susjedstvu prelijepog Apoksiomena. Malo je šetača, daleko je to od ljetne vreve, ali to niti ne očekujemo a bome niti ne tražimo. Pred kafićima još uvijek su stolovi i stolice kao usred ljeta, istina većinom prazni, ali to je bitna razlika prema dalmatinskim otočkim turističkim mjestima gdje nema ni stolova ni stolica. Popili smo kavu, nabavili nužne potrepštine, sjedili u salonu, još dugo diskutirali (ribanje i ribarsko prigovaranje) zahvaljujući brodskom grijanju, pa kad su nam misli postale sve tamnije a vjede sve teže zavukli smo se svatko u svoju prostranu kabinu.

Osvanulo je prekrasno, tiho i usporeno jutro. More se nije micalo. Bome ni nama nije bilo do nekih ishitrenih i brzih pokreta. Odšetali smo do *Torte i to*, popili onu prvu i iznimno važnu jutarnju kavu, a i poneki kolač nam se prohtio. Malo živahnije smo se uputili do susjeda, Apoksiomena. Ako ste već i bili u muzeju i vidjeli ovu prekrasnu brončanu figuru, ne propustite to opet učiniti. Doista je lijepa i životna kao da će se svaki tren pomaknuti. U muzeju ćete doznati puno zanimljivih podataka o samom Apoksiomenu, o njegovom pronalasku i mukotrpnom čišćenju, konzervaciji, očuvanju i prezentaciji, ali isto tako i o vremenu njegovog nastanka. Doista, potpun je doživljaj obići Apoksiomenov muzej (AM) u Malome Lošinj. Za uspomenu uznesmo suvenir. Obišli smo još i radove na rekonstrukciji Vele rive i zaputismo se prema „našoj“ jedrilici. Čekao nas je put do Unija.

Odlučili smo ploviti Unijskim kanalom uz Male i Velike Srakane pa kroz prolaz Veli Žapal između rta Straža na

BRONČANA FIGURA APOKSIOMENA LIJEPA JE I ŽIVOTNA KAO DA ĆE SE SVAKI TREN POMAKNUTI. U MUZEJU ĆETE DOZNATI SVE O NJEGOVOM PRONALASKU, MUKOTRPNOM ČIŠĆENJU, KONZERVACIJI, OČUVANJU I PREZENTACIJI

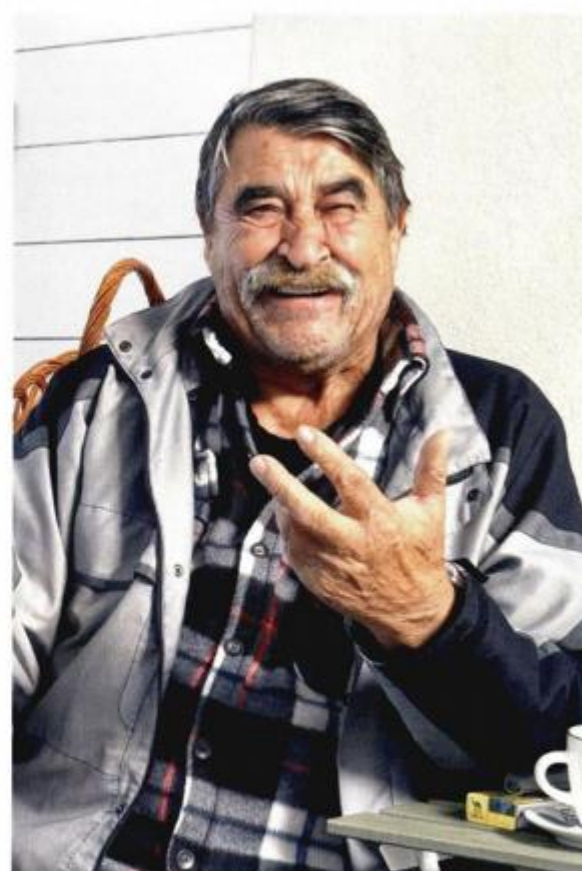

ONO ŠTO UNIJE IZDVAJA OD SVIH
OSTALIH JADRANSKIH OTOKA JE ZELENA
PLODNA RAVNICA UNIJSKO POLJE TIK
NAD MOREM, POTPUNO NEOČEKIVAN
I NESTVARAN PRIZOR U OPREČNOSTI S
KRŠEVITOM POZADINOM

Velim Srakanama i rta Arbit na Unijama, izbiti na zapadnu stranu Unija i doploviti do luke. Zamišljeno učinjeno. Ubrzo se počelo oblačiti pa je i nebo i more bilo podjednako sivo, ali nije nam smetalo za zanimljivo putovanje. Srakane podsjećaju na Susak, ali ovdje je erozija dobrano stanjila naslage pijeska (lesa). Sreli smo tek ponekog ribiča koji nastoji uloviti koju lignju i to je sve od živih bića ne računajući galebove i nas na jedrilici.

UNIJE

Unije imaju prepoznatljiv oblik, ali ono što ovaj otok izdvaja od svih ostalih jadranskih otoka to je zelena plodna ravnica Unijsko polje tik nad morem, potpuno neočekivan i nestvaran prizor u oprečnosti s krševitom pozadinom. Svjetionik Vnetak (sagrađen 1873. godine) je na istoimenom jugozapad-

Janez
Marinko
na Unije
dolazi već
četrdeset
godina

PLOVIDBE

nom rtu Unija koji označava završetak zelene ravnice i početak otvorenog mora (može i obrnuto). I na Unijama je nedavno sagrađen novi lukobran kojim se dobilo pristanište za katamaran i trajekt. Ujedno je i produljen stari pristan pa za razliku od Suska ovdje je dobiveno dovoljno mjesta za nautičare, štoviše i za jedan ponton uz dodatna mjesta. Ovisno o veličini broda mjesta ima za dvanaestak nautičara, a sva mjesta opremljena su priključcima za struju i vodu i sidrenim sustavima. Tako su Unije konačno dobile vezove za nautičare pored bova u uvalama Maračol i Podkujni.

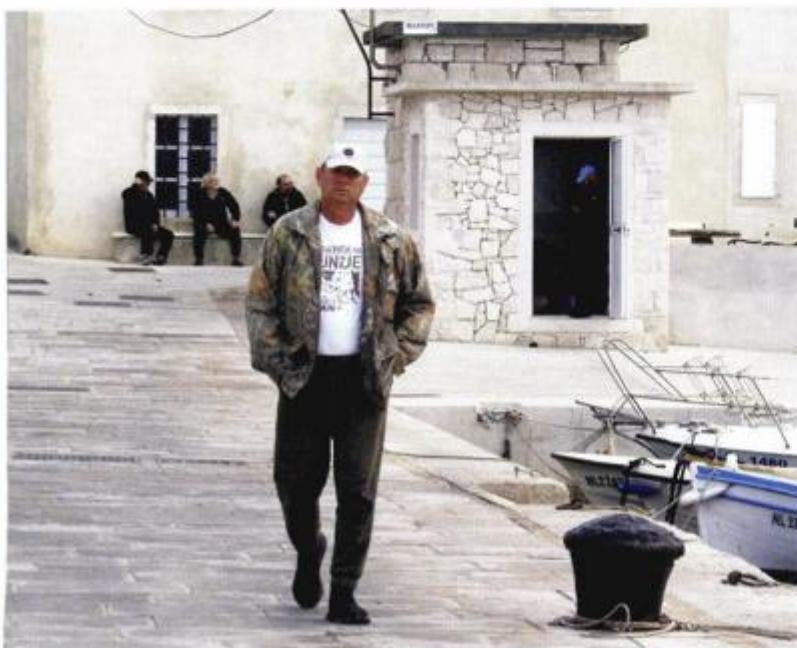
Brzo smo se vezali na muring, a imali smo i susjede s jedne i druge strane. U Antaresu 9 zatekli smo Zagrepčanina Tomislava Zobeca, organizatora biciklističkog eventa *4 Islands* sa suprugom, sinom i kćeri i simpatičnom vižlom. Društvo s duge strane u Elanu 33, dobro opremljeno ribolovnim priborom, bilo je na Unijama radi Lignjade i malo po našem dolasku je otplovilo. Ubrzo smo otišli na šetnju do prekrasne plaže sad zatrpane *lažinom* i *splautinom* i usput prisjećajući se nekadašnjih dolazaka na Unije. Tamo gdje završava puteljak uz more i započinje plaža ugledasmo natpis *BARABAR* i čusmo glasni žamor. Odlučismo tamo zakoračiti. I tako je započelo!

Iza tendi koje štite od vjetrova i moguće kiše skupilo se veselo društvo. Tu za stolom su i naši susjedi na vezu, obitelj Zobec. I vlasnik ovog nesvakidašnjeg Barabara (radi 5 godina) je Zagrepčanin Žarko Mrkobrada koji se na Unije doselio prije četiri godine. Dolazio je on i puno prije na Unije na godišnji odmor s roditeljima koji su ovdje kupili kuću, ali djetinjstvo je proveo ipak na Gornjem gradu u Zagrebu. Jasno je već iz ovih podataka da je razgovor brzo potekao, a u biti ovako je sve započelo. Pitali smo da li je ostalo liganja od jučer. Žarko je tada zavrtio glavom i riječima potvrdio lošu slutnju. *Ništa. Sve se pojelo!* Bili smo uporni. *A što ima?* Brzo je odgovorio: *Čevapi!* Nismo se odmah predali: *Od liganja?* Skupio je obrve i u jedan tren se činilo da će eksplodirati, a onda mu se osmijeh razvukao usnama a lice se razvedrilo. Odjeknuo je glasan smijeh i krenula je priča. Mi smo naručili čevape, pomfrit i pivo i sve je došlo na svoje. Priča o životu na otoku posebno zimi čini se da je podjednaka na svim hrvatskim otocima s posebnim naglaskom na malim otocima. Na Unijama zimi ima četrdesetak stanovnika. Malo je življe vikendom ili kad pripreme neku feštu kao ovu s lignjama, ali sve to visi o tankom koncu, vremenu i mogućnosti dolaska katamarana ili broda kvazi trajekta (isti onaj kojeg smo vidjeli na Susku). Žarko

Žarko Mrkobrada se iz Zagreba za stalno preselio na otok prije četiri godine

Barabar je jedino mjesto na otoku na kojem se njegovih četrdesetak zimskih stanovnika može družiti

Robert Nikolić nam je ispričao kako prošle godine katamaran na Unijama nije pristao ravno 48 puta

PLOVIDBA

Vezovi za nautičare na Unijama odlično su zaštićeni te opremljeni priključcima za vodu i struju i sidrenim sustavom

zvezala se i priča o lokalnoj političkoj nezainteresiranosti o otočkim idejama i potrebama, o autentičnoj arhitekturi, o raznim naknadama koje su jednake kao i na kopnu... Pridružio nam se i Janez Marinko koji je na Unijama već četrdesetak godina. U Ljubljani ide samo kad treba doktora. Ovogodišnja Lignjada je 17. po redu, a sve zainteresirane obavijeste elektronski. Istina, zna se dogoditi da se više puta uzastopno odgaga zbog vremenskih neprilika, ali ipak se

je dopredsjednik MO, a predsjednik je Robert Nikolić od milja zvani Robi. Inače Robija znamo otprije pa smo pomalo evocirali izbljedjela sjećanja. Popili smo još pokoje piće, a onda se ipak pozdravili i povukli se u svoje odaje. Noć se brzo spustila iako je tek bilo rano poslijepodne pa nas je i san prevario. Zato smo bili čili kasno navečer i izašli u šetnju. Sjedili smo na klupi uz more, a iz daljine se još uvijek čuo bučni žamor iz Barabara, ali nismo se usudili približiti se.

Prve kapi slabe kiše ipak su nas potjerale na spavanje. Ujutro nas je probudio katamaran *Kata* s kojim je popriličan broj putnika napustio Unije do prve sljedeće zgrade. Mnogi su kao prtljagu u rukama nosili male hladnjake u kojima su vjerojatno donijeli pokvarljivu hranu, a sad odnosili nama nesudene lignje.

Ovim županijskim pristaništem, uprave Mali Lošinj održava red Damir Micudaj, a ujedno je i dizaličar. Pomoći će vam pri pristajanju i vezivanju i uvijek vam biti pri ruci. Damir je iz Zagreba, a ovamo se doselio prije petnaest godina. Pod vezovima je dubina je od 3 do 3,5 m. U unutarnjem dijelu, koji je odvojen pontonom, imaju oko tridesetak vezova za domaće (komunalni vezovi). Imaju i dizalicu nosivosti 3,5 t. Damiru, čini se, ne fali Zagreb. Zadovoljan je zimskim usporenim otočkim životom, a ljetnu gužvu i napornije dane stoički izdrži.

Po još jučerašnjem dogovoru otišli smo do pekare koju drži Žarko, ali ne da bismo kupili kruh već da bismo sa Žarkom popili kavu. Uz kavu ra-

kad-tad dočeka povoljno vrijeme. Od ljetnih gostiju tu najviše dolaze naši, domaći ali i Slovenci, Srbi, Talijani i Austrijanci. Žarko se pohvalio da će vjerojatno za sljedeću sezonu otvoriti konobu u kojoj ima namjeru pripremati domaće specijalitete od janjetine, riba, lignji, hobotnica. Pridružio nam se i Robi (Robert Nikolić, predsjednik MO). Zanimljivo, na onoj velikoj zelenoj površini (nekada je tamo bio i travnati aerodrom, sada zatvoren) uz more uzgajaju istarsko govedo (boškarin) čije će meso Žarko također ponuditi u konobi. Na otoku ima oko šesto do sedamsto ovaca i oko stotinu istarskih goveda. Bilo bi sve zaokruženo kad bi mogao ponuditi i povrće s ovoga otoka, ali limitirani su vodom. Istina, imaju desalinizator, ali nedovoljnog kapaciteta. Gradi se vodosprema, ali njezin završetak očekuju za desetak godina. Nedostaje im pravi trajekt, a ne prepravljani brod koji nosi ime ovoga otoka. Na otoku ima oko 20 000 stabala maslina, ali nema i uljare. Traže sekundarno pristanište u istočnoj uvali Maračol i barem povremeno trajekt. Od prošlog našeg susreta Robi tvrdi da su Unije izgubile 50 posto stanovništva i dakako školu. Prošle godine 78 puta katamaranska veza nije održana zbog vremenskih nepovoljnih uvjeta. Uz priču eto nas u pristaništu pa se u razgovor uključuje i Tomislav Zobec. On se bavi brdskim biciklizmom te organizira biciklijade po otoku po već dobro uređenim stazama.

I tako, priči ne bi bilo kraja da nismo uskočili u jedrilicu, pokrenuli motor, odvezali konope i zaputili se prema Verudi. Možda nas na tom putu opet čekaju radosni ali tihi dupini. ●